

PS-VIII.431.17.2025.MMac

Pani

Janina Thomas

Kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Brzeźnicy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r., poz. 1477) - Zespół kontrolny w składzie:

1. Monika Mach - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 197-1/2025 z 2 lipca 2025 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
2. Wirginia Puł-Sobania – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 197-2/2025 z 2 lipca 2025 r. – członek Zespołu kontrolnego;

w okresie **od 4 lipca 2025 r. do 2 września 2025 r.** przeprowadził kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzeźnicy. Kontrola odbyła się w formie zdalnej - połączenie online z jednostką miało miejsce 4 lipca 2025 r. Kontrola została zrealizowana zgodnie z zatwierdzonym przez Wojewodę Lubuskiego Rocznym Planem Kontroli na 2025 r.

Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w kontroli.

Zakresem kontroli objęto sposób realizacji wybranych zadań gminy z zakresu wspierania rodziny.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2024 r. do 3 lipca 2025 r.

Ze względu na zdalny tryb kontroli - nie dokonano wpisu do książki kontroli.

Akta kontroli: str. 1-14

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Janina Thomas, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy oraz Pani *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902) – asystent rodziny zatrudniona w jednostce.

Kierownik przedłożyła kontrolującym Zarządzenie Nr 58/2024 Wójta Gminy Brzeźnica z dnia 31 maja 2024 roku w sprawie upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnica do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i wydawania w tych sprawach decyzji.

Akta kontroli: str. 4

W toku kontroli ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Kwalifikacje i szkolenia asystenta rodziny.
2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.
3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.
4. Realizację zadań asystenta rodziny, określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ustaień kontroli dokonano na podstawie dokumentacji udostępnionej przez GOPS, w tym: Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brzeźnica na lata 2025-2027, sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w Gminie Brzeźnica za 2024 r., danych z akt osobowych asystenta rodziny dot. kwalifikacji zawodowych, wykazów rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym objętych wsparciem asystenta, a także dzieci przebywających w pieczy zastępczej, procedur dotyczących ustanawiania rodzin wspierających oraz działań asystenta w ramach ustawy „Za życiem”, a także pisemnych wyjaśnień Kierownika jednostki w Brzeźnicy, przekazanych w dniu kontroli, a następnie 24 lipca, 25 lipca, 29 lipca oraz 28 sierpnia 2025 r.

W ramach prowadzonych czynności kontrolnych, dokonano analizy dokumentacji 4 rodzin, z którymi asystent prowadziła pracę w okresie objętym kontrolą.

- a) rodzina A, *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902),
- b) rodzina B, *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902),
- c) rodzina C, *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902),
- d) rodzina D, *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902).

Ponadto, kontrolujący opierali się także na publikowanych w Centralnej Aplikacji Statystycznej resortowych sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny za I i II półrocze 2024 r. oraz I półrocze 2025 r., a także jednorazowych sprawozdaniach pod nazwą: Informacja o rodzinach z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą i poradnictwie koordynowanym przez asystentów w ramach ustawy „Za życiem” – za I i II półrocze 2024 r. oraz I półrocze 2025 r. Ustalono, że w ciągu całego okresu objętego kontrolą asystent rodziny podejmowała pracę z 8 rodzinami.

Akta kontroli: str. 15-393

Ocena skontrolowanej działalności

1. Kwalifikacje i szkolenia asystenta rodziny

1.1. Kwalifikacje asystenta rodziny¹

¹ art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzeźnicy zatrudniony był 1 asystent rodziny na umowę o pracę – w systemie zadaniowego czasu pracy. Osoba ta pracuje na ww. stanowisku od kilku lat. Pracownik miał ukończone studia magisterskie na jednym z kierunków, wskazanych przepisem, spełniał zatem wymagania kwalifikacyjne do pełnienia swojej funkcji.

Dopiero po rozpoczęciu czynności kontrolnych, asystent rodziny został przez pracodawcę zweryfikowany w bazie Rejestru Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym². Stosowne zaświadczenie z rejestru opatrzone było datą 8 lipca 2025 r.

Brak wcześniejszej weryfikacji w ww. rejestrze stanowi nieprawidłowość, jednak ze względu na fakt, że została ona niezwłocznie usunięta – Zespół kontrolny odstępuje od wydania zalecenia w tym zakresie.

Akta kontroli: str. 15-38

1.2. Uczestnictwo asystenta rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje³

Przepis ustawy nakłada na asystenta rodziny obowiązek systematycznego podnoszenia kwalifikacji. W okresie objętym kontrolą, asystent rodziny z Brzeźnicy odbył jedno szkolenie „Asystent i pracownik socjalny w lokalnym systemie wspierania. Interdyscyplinarna współpraca służb na rzecz dziecka i rodziny.”

Z wyjaśnień złożonych 7 lipca 2025 r. przez Kierownika GOPS wynika, że pracownik systematycznie korzysta m.in. z platformy LEX, gdzie ma dostęp do specjalistycznych treści, analiz i artykułów z zakresu pracy socjalnej i prawa rodzinnego.

Dodatkowo, asystent na bieżąco zapoznaje się z materiałami edukacyjnymi i merytorycznymi, udostępnianymi w sieci przez Izabelę Krasiejko. Działania te mają na celu ciągłe poszerzanie wiedzy, rozwój kompetencji zawodowych oraz stałe śledzenie zmian w przepisach.

Akta kontroli: str. 15-38, 58

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

2.1. Obejmowanie rodzin opieką asystenta rodziny

Jak wynika z ustawy, asystent rodziny, zatrudniony na cały etat, może w jednym czasie pracować maksymalnie z 15 rodzinami⁴.

Zgodnie z przedłożonym wykazem, asystent w gminie Brzeźnica w okresie objętym kontrolą prowadził współpracę łącznie z 8 rodzinami. Informacja ta pokrywa się z danymi ze sprawozdań resortowych z okresu objętego kontrolą. *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902). Na dzień kontroli pracownik obejmował wsparciem 7 rodzin.

² art. 12 ust. 1 pkt 5) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

³ art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.³ art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

⁴ art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ponadto, 8 innych rodzin z dziećmi korzystało z finansowego wsparcia GOPS, zwykle w formie dożywiania dzieci w szkole, jednak w ich przypadku nie było wskazań do przyznania asystenta.

Akta kontroli: str.: 15-28

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Rodziny wspierające

Z półrocznych sprawozdań resortowych w CAS za I i II półrocze 2024 r. oraz za I półrocze 2025 r. a także z informacji podanych przez jednostkę kontrolowaną wynika, że w gminie Brzeźnica nie funkcjonują formalne rodziny wspierające.

Jak oświadczyła Kierownik jednostki w piśmie z 25 lipca 2025 r., GOPS stale pracuje nad promowaniem tej formy wsparcia. Pracownicy socjalni w trakcie wizyt środowiskowych oraz rozmów w GOPS przedstawiają ideę rodzin wspierających osobom, które mogą potencjalnie pełnić tę funkcję. W ramach pracy socjalnej systematycznie monitorowane są środowiska, w których istnieje możliwość pozyskania kandydatów. Mimo dotychczasowych trudności, kierująca GOPS zadeklarowała, że jej pracownicy nie ustają w działaniach propagujących wśród mieszkańców ten rodzaj pomocy.

W gminnym programie wspierania rodziny, jako jeden z celów wpisano „umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających”.

W sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2024 r. podano, że nie została ustanowiona żadna rodzina wspierająca, ponieważ „w otoczeniu rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny nie było osób, które chciałyby i mogłyby właściwie wywiązywać się z ww. obowiązków. Ponadto żadna rodzina przeżywająca trudności w opiece nad dziećmi nie jest przekonana do kolejnej nowej formy pomocy. W opinii wielu rodzin, aktywna pomoc osób bliskich jest postrzegana jako 'wtrącanie się' w ich życie”.

GOPS posiada procedurę ustanawiania rodzin wspierających, wprowadzoną Zarządzeniem Nr 5/2023 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy z dnia 20 czerwca 2023 roku.

Załącznikami do niej są opracowane wzory: wniosku i oświadczenia kandydatów, a także porozumienia i umowy zawieranej przez strony.

Kontrolujący zauważają, że warto, aby informacja na temat możliwości ustanawiania rodzin wspierających wraz z procedurą i załącznikami znalazły się na stronie BIP Ośrodka.

Akta kontroli: str. 15-28, 76-86

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zespół kontrolny rekomenduje:

- prowadzenie dalszych działań w celu pozyskania rodzin wspierających.
- zamieszczenie na stronie BIP jednostki informacji i procedury dotyczącej ustanawiania rodzin wspierających.

2.3. Poradnictwo specjalistyczne

Zgodnie z zapisami w ustawie⁵, gmina ma obowiązek zapewniać rodzinom dostęp do poradnictwa specjalistycznego. Na stronie BIP Ośrodka z Brzeźnicy znajdują się informacje o działaniu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej⁶. Ponadto, dostępny jest wykaz instytucji udzielających pomocy i ich dane teleadresowe, w tym także Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych⁷. W podanych wiadomościach znajduje się również zakładka dotycząca nieodpłatnej pomocy prawnej – poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu żagańskiego.

Pojawiła się także informacja o bezpłatnych konsultacjach u psychologa dla mieszkańców gminy.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902).

Akta kontroli: str. 15-28, 88-393

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

a) Okresowa ocena sytuacji rodziny

Przepis ustawy nakłada na asystenta rodziny obowiązek sporządzania nie rzadziej niż co pół roku okresowej oceny sytuacji każdej rodziny, z którą prowadzi pracę⁸.

W trakcie analizy dokumentacji 4 wybranych rodzin, kontrolujący stwierdzili, że w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 3 lipca 2025 r. asystent we wszystkich przypadkach systematycznie sporządzał ten dokument. Częstotliwość przygotowywanych ocen była bardzo duża, pracownik opracowywał je średnio co 4 miesiące. Na przestrzeni półtora roku dla rodziny A asystent sporządził 4 oceny *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902), dla rodzin B, C i D – po 5 ocen.

Dokumenty te były przygotowane prawidłowo, zawierały konkretne, rzeczowe informacje na temat sytuacji w rodzinach wraz z podsumowaniem i oceną dotychczasowych osiągnięć. Pod każdym z nich znajdował się podpis asystenta oraz Kierownika GOPS.

Dodatkowo, pracownik systematycznie (w odstępach mniej więcej półrocznych) sporządzał szczegółowe opisy sytuacji rodziny.

Zespół kontrolny nie ma uwag do realizacji tego zadania.

Akta kontroli: str. 88-393

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

b) Plan pracy z rodziną

Kolejnym obowiązkiem asystenta rodziny jest sporządzanie i systematyczne modyfikowanie planów pracy z rodziną. Powinny one być tworzone we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym⁹.

Dla 4 rodzin, których dokumentacja była badana w toku kontroli, w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 3 lipca 2025 r. asystent rodziny sporządził łącznie 17 aktualizacji planów pracy:

⁵ art. 176 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

⁶ https://bip.gops.brzeznica.com.pl/76/Zespol_Interdyscyplarny/, dostęp 20 sierpnia 2025 r.

⁷ https://bip.gops.brzeznica.com.pl/76/57/Wykaz_instytucji_udzielajacych_pomoc/, dostęp 20 sierpnia 2025 r.

⁸ art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

⁹ art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

4 - dla rodziny A, po 5 – dla rodzin B i C oraz 3 – dla rodziny D.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902).

Plany sporządzane są odręcznie – co wydaje się potwierdzać fakt, że są przygotowywane wspólnie z członkami rodzin w trakcie wizyt w środowisku. Dokumenty te są prawidłowo skonstruowane, mają czytelny, uporządkowany układ – do każdego celu szczegółowego przypisano konkretne działania oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację, a także wskazano spodziewane efekty. Na realizację części zadań wyznaczono terminy w sposób dość ogólny - sformułowania typu "na bieżąco", "wg potrzeb", niemniej jest również sporo przypadków, kiedy podana była konkretna data, do której czynność ma zostać wykonana. Ta ostatnia forma zapisu jest bardziej pożądana, ponieważ daje możliwość rzetelnego podsumowania kolejnych etapów pracy z rodziną.

Plany pracy podpisane były przez wszystkie osoby, które brały udział w ich tworzeniu – asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz członka rodziny.

Akta kontroli: str. 88-393

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

c) Monitorowanie rodziny przez asystenta rodziny

Jak wynika z analizowanej dokumentacji 4 rodzin, asystent kilkakrotnie w miesiącu odwiedzał każdą z nich (od 3 do nawet 9 razy). Na miejscu sporządzał krótkie, rzeczowe notatki, które każdorazowo były również podpisywane przez kogoś z członków rodziny. Wizyty odbywały się również w godzinach popołudniowych, co jest dobrą praktyką, gdyż wówczas istnieje możliwość przeprowadzenia rozmowy z każdym z domowników. Część sporządzanych notatek jest bardzo lakoniczna – warto zawrzeć w nich więcej szczegółów, np. opis sytuacji, którą pracownik zastał w domu, własne spostrzeżenia oraz ewentualne uwagi, komentarz do rozmów.

Należy mieć na uwadze ewentualność, że na pewnym etapie, inna osoba przejmie pracę z rodziną i powinna mieć możliwość zorientowania się w sytuacji i wyrobienia sobie opinii o sprawie, także na podstawie notatek prowadzonych przez asystenta.

Trzeba zaznaczyć, że pracownik poświęcał dużo czasu na udzielanie porad, rozmowy wspierające, faktyczną pomoc w konkretnych sprawach, szukanie rozwiązań bieżących problemów. Wspierał planowanie budżetu domowego, organizację zajęć edukacyjnych dla dzieci, działania rodzin w kwestiach zdrowotnych, czy urzędowych.

Asystent, stosownie do potrzeb, pozostawał w kontakcie z osobami i instytucjami prowadzącymi pracę z rodziną - pracownikiem socjalnym, kuratorem, pracownikami PCPR, psychologiem, pedagogiem szkolnym, itp.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902).

Akta kontroli: str.: 88-393

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zespół kontrolny rekomenduje:

- sporządzanie wszystkich notatek z wizyt w rodzinie w sposób zawierający więcej informacji na temat przebiegu wizyty.

d) Placówki wsparcia dziennego

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci¹⁰. Zajęcia w tego typu świetlicach są kierowane głównie do dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.

W gminie Brzeźnica nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego.

Kierownik GOPS, sporządzając sprawozdanie roczne z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w Gminie Brzeźnica za 2024 r. w punkcie dotyczącym zgłaszanych potrzeb związanych z realizacją zadań, wskazał utworzenie placówki wsparcia dziennego. Mimo tego zapisu, w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Brzeźnica na lata 2025 -2027 nie uwzględniono otwarcia tego typu placówki.

Kierownik GOPS w Brzeźnicy w piśmie z 7 lipca 2025 r. złożyła obszernie wyjaśnienia w tym zakresie. Podała mianowicie przyczyny, które sprawiają, że gmina do tej pory nie uruchomiła świetlicy środowiskowej.

Przede wszystkim, wskazała, że „GOPS nie dysponuje odpowiednią infrastrukturą lokalową oraz personelem o wymaganych kwalifikacjach, które są niezbędne do prowadzenia tego typu placówek zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.”

Drugim czynnikiem jest brak zgłaszanych potrzeb społecznych w tym zakresie. Jak wynika z ww. pisma, przeprowadzono analizę sytuacji rodzin i dzieci w gminie i nie stwierdzono zapotrzebowania na organizację placówki wsparcia dziennego. W indywidualnych przypadkach działania podejmują pracownicy socjalni, asystent rodziny lub nawiązywana jest współpraca z innymi instytucjami.

Następnym argumentem, jaki podniosła Kierująca jednostką, jest fakt, że na terenie gminy funkcjonują alternatywne formy wsparcia w formie aktywności zapewnianych przez organizacje pozarządowe.

Jako przykład tego typu inicjatywy podano zajęcia dla 30 dzieci z gminy Brzeźnica, realizowane przez Ludowy Klub Sportowy „Zorza”. Również Ochotnicza Straż Pożarna prowadzi dwie drużyny pożarnicze – dziecięcą i młodzieżową, liczące łącznie 62 osoby. Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźnicy z filią w Chotkowie także organizuje zajęcia dla dzieci, w które włącza się również GOPS (konkurs wielkanocny, zajęcia wakacyjne, itp.). Ponadto, Kierownik GOPS zwróciła uwagę na fakt, że koszt utworzenia i stałego utrzymania placówki wsparcia dziennego przekracza obecne możliwości budżetowe gminy. Zadeklarowała przy tym, że „Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej monitoruje sytuację rodzin na bieżąco i w przypadku zidentyfikowania realnej potrzeby uruchomienia placówki wsparcia dziennego - podejmie działania zmierzające do jej utworzenia, w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych”.

Jak wynika zatem z powyższych informacji, w szczególności z zapisu w sprawozdaniu za 2024 rok, Kierownik jednostki ma świadomość, że gmina nie realizuje swojego ustawowego zadania. Ze względu jednak na szereg uwarunkowań, obecnie w Brzeźnicy nie planuje się utworzyć placówki wsparcia dziennego na zasadach wskazanych ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str. 39-57

¹⁰art. 176 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na niezapewnieniu dzieciom z terenu gminy miejsc w placówce wsparcia dziennego, działającej w oparciu o zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

3.1. Praca z rodziną na rzecz reintegracji

Do zakresu zadań asystenta rodziny należy współpraca z rodzinami biologicznymi dzieci, które zostały umieszczane w pieczy zastępczej. Jej celem jest poprawa funkcjonowania rodziny i powrót małoletnich do domu. Z danych przekazanych przez GOPS wynika, że w okresie objętym kontrolą 8 dzieci *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902), przebywało w pieczy zastępczej.

Nie ze wszystkimi rodzicami asystent miał możliwość podjęcia współpracy. *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902).

Zespół kontrolny sugeruje, aby w sytuacjach, gdy rodziny biologiczne po umieszczeniu dzieci w pieczy, nie chcą współpracować z asystentem – postarać się, aby swoją odmowę wyraziły w formie pisemnej.

Akta kontroli: str. 15-28, 210-393

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zespół kontrolny rekomenduje:

- odbieranie od rodzin na piśmie odmowy współpracy z asystentem na rzecz reintegracji.

3.2. Udział asystenta w spotkaniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka

Jak nakazuje przepis ustawy, asystent, prowadzący pracę z rodziną małoletniego przebywającego w pieczy zastępczej, powinien każdorazowo uczestniczyć w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka¹¹.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902). Jednostka kontrolowana załączyła do dokumentacji kserokopie protokołów z ww. posiedzeń. Z dokumentacji tej wynika, że asystent rodziny z gminy Brzeźnica uczestniczył w każdym z tych spotkań.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902). Należy utrzymywać kontakt z placówką opiekuńczo-wychowawczą - zdalnie, telefonicznie, za pomocą poczty elektronicznej lub tradycyjnej korespondencji.

Przy kontaktach online lub telefonicznych, właściwe jest sporządzenie notatki służbowej do akt. Bardzo ważne jest dokumentowanie swojego zaangażowania w pracę zespołów ds. oceny sytuacji dziecka oraz pomocy przy tworzeniu planów pomocy dziecku.

Kontrolujący nie mają dodatkowych uwag do realizacji tego zadania.

Akta kontroli: str. 210-393

¹¹ art. 137 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zespół kontrolny rekomenduje:

- dokumentowanie współpracy z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi spoza terenu powiatu i województwa, w których przebywają dzieci z Brzeźnicy, jeśli asystent prowadzi pracę z ich rodziną biologiczną.

3.3. Opinie dla sądu na temat sytuacji rodziny

W sytuacji, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynęło 18 miesięcy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej lub dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej ma obowiązek wnioskować do sądu o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do ww. wniosku dołączona powinna być opinia gminy na temat warunków w rodzinie biologicznej¹².

Na podstawie wykazu dzieci z terenu gminy przebywających w pieczy zastępczej, kontrolujący stwierdzili, że w okresie objętym kontrolą w przypadku żadnej z rodzin nie powstał obowiązek sporządzenia dla sądu opinii gminy w oparciu o art. 47 ust. 7 oraz art. 100 ust. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kierownik GOPS złożył także pisemne oświadczenie o tej samej treści.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r., poz. 902).

Akta kontroli: str.: 87, 295-393

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Koordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Jak wynika ze sprawozdań w CAS z okresu objętego kontrolą oraz oświadczenia Kierownika GOPS z dnia kontroli, w 2024 r. oraz w pierwszej połowie 2025 r. żadna z rodzin w gminie Brzeźnica nie korzystała z koordynowanego wsparcia asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”.

Niemniej jednak, na stronie BIP Ośrodka w zakładce „Wsparcie rodziny” znajdują się bardzo szczegółowe informacje na temat możliwości uzyskania koordynowanego wsparcia asystenta na podstawie zapisów cyt. ustawy.

GOPS w Brzeźnicy posiada opracowaną procedurę dotyczącą tej usługi wraz z załącznikami - wnioskiem o objęcie asystenturą, oświadczeniem, upoważnieniem, arkuszem diagnozy (oceną sytuacji rodziny), weryfikacją planu pracy z rodziną oraz indywidualnym katalogiem możliwego wsparcia. Kontrolujący sugerują, aby te dokumenty opublikować również na stronie BIP.

W sytuacji, gdy rodziny będą obejmowane opieką i poradnictwem w ramach ustawy „Za życiem”, warto korzystać z rekomendacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, związanych ze wskazaną ustawą.

Akta kontroli: str.: 15-28, 59-75

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹² art. 47 ust. 7 lub art. 100 ust. 4a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zespół kontrolny rekomenduje:

- zamieszczenie na stronie BIP jednostki opracowanej procedury, związanej z ustawą „Za życiem” - wraz z załącznikami,
- korzystanie, przy wykonywaniu zadań z zakresu ustawy „Za życiem”, z rekomendacji metodycznych i organizacyjnych wydanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Asystentura rodziny w zakresie wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, Warszawa, marzec 2017.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

1. Kwalifikacji asystenta rodziny.
2. Udziału asystenta w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.
3. Obejmowania rodzin opieką asystenta.
4. Dostępu do informacji na temat rodzin wspierających.
5. Dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
6. Sporządzania przez asystenta okresowych ocen sytuacji rodziny.
7. Sporządzania przez asystenta planów pracy z rodziną.
8. Monitorowania rodzin przez asystenta rodziny.
9. Prowadzenia pracy z rodziną na rzecz reintegracji.
10. Udziału asystenta rodziny w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
11. Opinii dla sądu na temat sytuacji rodziny.
12. Dostępu do informacji na temat koordynowanego wsparcia asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na:

1. Niezapewnieniu dzieciom z terenu gminy miejsc w placówce wsparcia dziennego, działającej w oparciu o zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przyczyną uchybień w realizacji zadań może być:

- brak zaplecza lokalowego i wykwalifikowanej kadry;
- brak środków finansowych w budżecie gminy;
- brak zainteresowania tą formą wsparcia wśród rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Skutkiem powyższych działań kontrolowanej jednostki mogą być:

- brak realizacji ustawowego zadania przez gminę;
- niezapewnienie rodzinom w kryzysie pełnego wsparcia.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art. 197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie

przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli, **zalecam:**

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia miejsc dla dzieci z terenu gminy w placówce wsparcia dziennego, zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rekomendacje:

1. Prowadzenie dalszych działań w celu pozyskania rodzin wspierających.
2. Zamieszczenie na stronie BIP jednostki informacji i procedury dotyczącej ustanawiania rodzin wspierających.
3. Sporządzanie wszystkich notatek z wizyt w rodzinie w sposób zawierający więcej informacji na temat przebiegu wizyty.
4. Odbieranie od rodzin na piśmie odmowy współpracy z asystentem na rzecz reintegracji.
5. Dokumentowanie współpracy z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi spoza terenu powiatu i województwa, w których przebywają dzieci z Brzeżnicy, jeśli asystent prowadzi pracę z ich rodziną biologiczną.
6. Zamieszczenie na stronie BIP jednostki opracowanej procedury, związanej z ustawą „Za życiem” - wraz z załącznikami,
7. Korzystanie, przy wykonywaniu zadań z zakresu ustawy „Za życiem”, z rekomendacji metodycznych i organizacyjnych wydanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Asystentura rodziny w zakresie wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, Warszawa, marzec 2017.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz §14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Jednostka kontrolowana jest **zobowiązana w terminie 30 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o sposobie ich realizacji.**

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej
Monika Mach

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Wirginia Puł-Sobania